СВІТ

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА ДЛЯ НАУКОВЦІВ ТА ОСВІТЯН | ЗАСНОВАНА У КВІТНІ 1997 Р. | № 7–8 (1187–1188) 2022 р.

Війна. Вистояти і перемогти

24 лютого мешканців України близько 5 ранку розбудили вибухи. Київ, Харків, Одеса, Маріуполь, Житомир, Луцьк, Полтава… Ворог намагався знищити аеродроми, військові частини, інфраструктуру…

Із самого ранку російська військова техніка порушила державний кордон в Чернігівській, Сумській, Луганській, Харківській областях. Ворог зайшов і з боку окупованого Криму. З Білорусі російські війська прорвали державний кордон і вийшли у заборонену Чорнобильську зону. Після жорстоких боїв усі об'єкти ЧАЕС опинилися під контролем окупантів.

Так почалася широкомасштабна агресія Росії проти України, метою якої – є знищення нашої держави, якою б «спеціальною операцією» це не назвали.

Російські вояки повинні були за лічені дні захопити Київ, і навіть наперед взяли з собою парадну форму, аби промарширувати в ній Хрещатиком. (Та й провіанту на кілька днів, – вочевидь, аби окупантів годував «вдячний» народ).

Українці, як і належить, зустріли непроханих гостей, котрі прийшли відібрати їхній дім, волю і їхнє майбутнє.

Міста ощетинилися їжаками на блокпостах, обабіч проїзду піднялися барикади з мішків із піском. На свою вахту заступила територіальна оборона. Але головна відсіч здійснювалася на передових рубежах, воїнами Об'єднаних сил, допомога яким постійно надходить від країн-партнерів.

За перших півтори доби, за даними Міністерства оборони, українські війська знищили до 80 танків, 516 броньованих машин різних типів, 10 літаків, 7 гелікоптерів, 2 800 особового складу…

…Газета «Світ», як і багато інших українських видань, в умовах бойових дій і неможливості доставити газету до передплатників, продовжувала виходити в електронному варіанті та оприлюднювати публікації на сторінці «Газета «Світ» у фейсбуці. Ми вірили, що незабаром повернемося до наших читачів у паперовому форматі. І цей час настав.

Щодня ми намагались фіксувати моменти, які пізніше складуть наш спільний літопис українського протистояння і нашої спільної перемоги. І, звичайно, особливо наша увага прикута до того, як у цей неймовірно складний час почувають себе освіта, наука і культура.

Цей номер ще містить деякі із статей, які були підготовлені до друку, але не встигли вийти, оскільки раптово змінилося саме життя. У них - відгомін тем і проблем, які хвилювали нас у мирному житті, і до яких неодмінно повернемось «потім», бо це важливо і потрібно.

Але значно більше в номері сьогоднішніх тем, в яких розпач і біль, гнів і скорбота, гордість за вміння і стійкість наших воїнів, і волонтерів, і непомітних подвигів простих людей, і надія, і переконлива впевненість в тому, що Україна переможе, і в нашої країни – чудове майбутнє, а ворог одержить усе, що він заслужив – за свої злодіяння, перед якими тьмяніє середньовічна жорстокість.

Слава Україні! Слава її воїнам!

Лариса ОСТРОЛУЦЬКА

«Путін розпочав війну з Україною, з усім демократичним світом. Звертаюся до українських військових: ми знаємо всю силу ЗСУ. Ви незламні, ви українці».

Президент України Володимир Зеленський, 24 лютого

«Українська армія тримає оборону і дає відсіч російським військам. Наші військові роблять усе, аби захистити вас і не дати агресору шансу на прорив. Ваш спокій і впевненість у Збройних силах України наразі найкраща допомога!»

Міністр оборони України Олексій Резніков, 24 лютого

«Це загарбницька війна. Україна буде захищатися та переможе. Світ може і має зупинити Путіна. Час діяти — просто зараз».

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба, 24 лютого

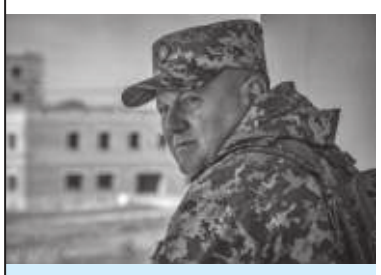

«Буде тяжко, але ми встоїмо. За нами правда. З нами Бог. І Перемога буде за нами!»

Головнокомандуючий ЗСУ Валерій Залужний, 24 лютого

ВИПРОБУВАННЯ

Війна. Вистояти і перемогти

Хроніка воєнного спротиву

24 лютого 2022 року. Перший день війни

Генеральний штаб ЗСУ повідомляє:

З 5:00 24.02 Збройні Сили України ведуть напружені бойові дії на напрямках висування противника.

У Чорноморській операційній зоні Збройні Сили України використовують безпілотні літальні апарати «Байрактар».

На напрямку Рудня (Білорусь) – Виступовичі (Україна) противник намагався перетнути державний кордон силами двох танків, бронетранспортерів та автомобільної техніки. Внаслідок бою ворог зазнав втрат: знищено 5 бронетранспортерів та автомобіль.

Зупинено наступ танків противника в районі Путивля.

Над Вишгородом збито вертоліт КА-52.

За міста Генічеськ, Скадовськ, Чаплинка ведуться бої.

За оперативною інформацією командування Об'єднаних сил: в районі Глухова на Сумщині військові застосували ПТРК «Javelin» та знешкодили колонну техніки РФ. 15 танків Т-72.

Оперативна інформація на 17:00

Противник продовжує агресивні дії по всій лінії спільного кордону. З аеродромів Республіки Білорусь виконує демонстраційні дії вздовж північної ділянки державного кордону.

На Сіверщині противник зупинений по річці Уж в районах Великі Осняки, Рівнопілля. Ведеться танковий бій.

Підрозділи першої окремої танкової бригади ЗСУ в районі Батурина та на околиці Чернігова зупинили колони броньованої техніки ворога.

Противник зробив спробу висадки тактичного десанту вздовж київського водосховища.

20 вертольотів КА-52 та Мі-8 Російської Федерації висадили десант на аеродромі Гостомель. Ведеться бій.

Національна гвардія України вступила в бій у районі міста Прип'ять. Противник висадив тактичний десант в Бесарабському та Таврійському операційних районах.

Після невдалої спроби висадки десанту та невдалого ракетного удару ворожий ракетний крейсер «Москва» почав обстріл острова Зміїний.

Змішана колона техніки до 300 одиниць наблизилась до Конотопа. Механізовані підрозділи Збройних Сил України вступили в бій. Війська противника зупинені в районах населених пунктів Грем'яч та Кролевець.

У донецькому оперативному районі захисники України відновили положення по всій лінії зіткнення. Ведуться бої в напрямку Маріуполя.

Силами угруповання військ «Південь» організована оборона Мелітополя та ведеться операція на рубежах населених пунктів Абрикосівка, Рикове, Азов.

Оперативна інформація на 20:00

Із 90 БТГр на територію України введено понад 60 батальйонних тактичних груп. Основні зусилля противник зосереджує на Слобожанському, Сіверському, Таврійському напрямках.

З дозволу ще одного «братнього народу» з Республіки Білорусь проводяться демонстраційні дії вздовж північної ділянки державного кордону України літаками Су-25СМ з аеродрому Лунінець.

Уже зрозумілий підступний план російських загарбників. Основною метою операції є блокування Києва, створення сухопутного коридору до півострова Крим та самопроголошеної ПМР.

Для цього висаджено повітряний тактичний десант: до 200 російських солдат на аеродромі Гостомель.

Ще одна мета загарбника нанести втрати критично важливій цивільній інфраструктурі, по якій регулярно наносяться ракетно-авіаційні удари.

На підступах до Херсона ведуться бої. Противник намагається обійти місто зі сходу та продовжити наступ у напрямку Миколаїва. Нанесено два ракетних удари по Буялику.

Угруповання Сил оборони продовжує ведення оборонної операції по відсічі збройної агресії. Механізовані та танкові підрозділи ведуть оборону на півночі по рубежу Перемога-Глухів. Колона російських окупантів зупинена. 1 отбр продовжує бій на околиці Чернігова.

На слобідському напрямку ведеться оборона по рубежу Довжанка, Дворічна, Артемівка, Котузівка, Харків, Дергачі, Довжик, Мураха, Охтирка, Суми.

В Охтирці малочисельний підрозділ забезпечення, озброєний лише стрілецькою зброєю, зачистив рідне місто від штурмового батальйону росіян.

Військові звертаються до громадян: кожна пляшка запалювальної суміші з даху на ворожий танк, кожен постріл з мисливської зброї по авто окупанта різко знижує наступальні апетити загарбників, надає значну перевагу силам оборони у відсічі збройної агресії.

Донецький оперативний район – запеклі бої

Ситуація у Донецькому оперативному районі напружена, але контрольована. Тривають обстріли зі сторони російсько-окупаційних військ.

Усі військові підрозділи чинять запеклий опір російській навалі, а українські воїни демонструють безпрецедентну мужність та героїзм. Об'єднані сили змогли зірвати кремлівський план швидкого наступу.

Незважаючи на численні атаки ворога, авіацію, артилерійські та ракетні удари, а також велику кількість броньованої техніки, ворог не зміг просунутися вглиб України на східному напрямку.

Українським захисникам вдалося відбити атаки, відстояти та утримати всі ключові населені пункти та об'єкти інфраструктури.

На Луганському напрямку протягом дня найзапекліші бої точилися за Щастя, Станицю Луганську, Лобачеве, Біловодськ, Старобільська. У боях за Щастя було знищено два ворожих танки та захоплено один танк і одну ЗУ-23-2.

В районі окупованої Сентянівки наші артилеристи зупинили вогнем ворожу змішану колону броньованої техніки, градів та автомобільної техніки.

На Донецькому напрямку найгарячіше було в районах населених пунктів Новотроїцьке, Новогнатівка, Павлопіль та Піщевик.

Другий день війни

Оперативна інформація на 06:00

Сьогодні вночі сили оборони продовжили спротив значним наступальним угрупованням російських окупантів. Противник наніс повітряний удар по підрозділах в районі міста Кропивницький.

Відмічено значну активність ворожих вертольотів у районах вище Вилкового та з Тирасполя.

Десантно-штурмові війська ЗСУ ведуть бойові дії в районах населених пунктів Димер та Іванків, куди просунулась велика кількість броньованої техніки противника. Переважаючі сили ворога зупинили на рубежі річки Тетерів. Міст через річку зруйновано.

Ще одна тактична група зі складу сил оборони утримує аеродром Гостомель, до якого вчора рвались російські повітряні десанти.

Повітряні сили Збройних Сил України захищають небо над Києвом. Так, після 04:00 українська система протиповітряної оборони не дала долетіти двом смертельним подарункам «братів» до столиці.

Оперативна інформація на 10:00

Російські окупанти продовжують наступальну операцію проти України на обраних напрямках. Управління та наведення авіації здійснюється літаками типу А-50 з території Мінської області повітряного простору Білорусі і ТОТ АР Крим. Ворог все частіше вибирає для ураження об'єкти цивільної інфраструктури та житлові будинки.

Також відомо, що на білоруському аеродромі Гомель здійснили посадку російські Іл-76 з десантниками на борту. Через ушкодження злітної смуги аеродрому Гостомель противник вирішив висуватись своїм ходом з території Білорусі в напрямку Гомель-Чернігів-Київ.

На Сіверщині підрозділи 1 отбр по річці Білоус зупинили противника. Зараз ворог, отримавши гідну відсіч оборонців Чернігова, намагається обійти місто та здійснити наступ на столицю. З цією ж метою, не рахуючись із втратами, ворог рветься на напрямках Козелець-Бровари та Конотоп-Ніжин-Київ. Втрачено місто Конотоп.

На півдні противник, продовжуючи здійснювати свої загарбницькі плани, вийшов на рубіж Херсон, Нова Каховка, Каховка з метою утримання дамби Північнокримського каналу для забезпечення водою тимчасово окупованого півострова Крим. Веде бій за українське місто Мелітополь.

На Донецькому напрямку без змін: противник успіху не має, мети виходу на адміністративні кордони Донецької та Луганської областей на досяг. Не припиняє обстріли підрозділів Об'єднаних сил.

На Слобожанщині в районах Харкова та Валуйків підрозділи зі складу сил оборони, продовжуючи бої, зупинили противника та закріпились на визначеному рубежі.

Угруповання Повітряних сил відбиває повітряні удари противника.

Земля під ногами окупанта має горіти!

Оперативна інформація на 13:00

На Волинському напрямку активних дій наземних угруповань не помічено. Авіація противника продовжує демонстраційні дії з території Республіки Білорусь вздовж північної ділянки державного кордону України.

На Поліссі окупанти значними силами продовжують наступ на Київ. Намагаючись зберегти темпи наступу, противник вводить на окремих напрямках другі ешелони угруповань.

На Донецькому напрямку, витримавши важкі бої, підрозділи Об'єднаних сил зупинили просування противника та зберегли свої позиції. Міст через річку Сіверський Донець в районі населеного пункту Щастя зруйновано.

Підрозділи морської піхоти закріпились на правому березі річки Кальміус.

Інші підрозділи механізованих частин закріпились на визначених рубежах по лінії зіткнення.

Наша система протиповітряної оборони за сьогодні знищила декілька балістичних ракет та, як мінімум, два літаки ВКС РФ.

Оперативна інформація на 16:00

Російський окупант продовжує наступальну операцію проти України на раніше обраних напрямках.

Угруповання Збройних Сил України спільно з силами Територіальної оборони тримають оборону Києва та раніше визначених рубежів.

Ворог підступно завдає авіаційних та артилерійських ударів по об'єктах цивільної інфраструктури.

Від початку вторгнення Російської Федерації ЗСУ знищили:

танків – до 80 одиниць,

бойових броньованих машин різних типів – 516 одиниць,

вертольотів – 7,

літаків – 10,

крилатих ракет – до 20,

автомобільної техніки – більш як 100,

особового складу – понад 2800 осіб.

Третій день війни

Міністр оборони України Олексій Резніков: «Україна переможе!»

«Дорогі українці!

Понад 55 годин опору. Наші захисники і захисниці повністю зруйнували плани ворога.

Станом на сьогоднішній ранок кількість знищених російських окупантів перевищила 3000 осіб.

Понад 200 інтервентів потрапили у полон. Кількість полонених збільшується. Вони не очікували такої відсічі і здаються самі.

Знищено сотні одиниць бронетехніки, зокрема - понад сто російських танків. Учора стінгерами було збито 7 гелікоптерів.

Ворог намагається змінити тактику. Російські війська обстрілюють житлові квартали, лікарні, навчальні заклади.

Оскільки швидкий наступ великими колонами захлинувся, почали активніше застосовувати ДРГ і десант. Наша армія і територіальна оборона ефективно їх знешкоджують. Але силам оборони потрібна допомога, щоб діяти на випередження.

Звертаюся до усіх. У Києві, Харкові, інших містах діють коригувальники, які можуть навести вогонь на ваші домівки чи прокласти дорогу російським військам. Вони є очима ворога.

Якщо ви бачите підозрілих осіб, які встановлюють маяки, наносять мітки, чи не можуть чітко пояснити мету свого перебування у певному місці, затримуйте їх самостійно або інформуйте територіальну оборону. Затримані можуть стати джерелом корисної інформації.

Окремо звертаюся до тих, хто свідомо співпрацює з російськими окупантами або може бути введений ними в оману обіцянками «підзаробити».

За дві доби російські нелюди вбили майже двісті мирних громадян, з них – трьох дітей. Ще 33 дитини поранені.

За таких обставин вас просто можуть не схотіти або не встигнути затримати живими. Відмовтеся від злочинних намірів, поки не пізно.

Особливе прохання для мешканців українських сіл і невеликих містечок, а також усіх, хто матиме відповідну нагоду.

Якщо повз вас пройшла колона російської бронетехніки, за нею через деякий час буде йти колона з паливом. Затримайте або спаліть її. Російські танки просто зупиняться, наші війська їх захоплять і використають проти ворога.

Україна все одно переможе!

Слава Україні! Слава Армії України!»

ВИПРОБУВАННЯ

Четвертий день війни

Оперативна інформація на 10:00 27 лютого

Противник продовжує агресію проти України. Основні його зусилля зосереджені на Поліському та Сіверському операційних напрямках з метою блокування Києва.

На Поліссі противник продовжує нарощувати угруповання. Підрозділи 36 загальновійськової армії Східного військового округу ЗС РФ здійснюють рух у напрямках Бучі, Капітанівки та Білогородки.

Для наведення переправ через річки Тетерів та Ірпінь та матеріально-технічного забезпечення, з території Білорусі у напрямку Чорнобиля переміщуються інженерні підрозділи.

Російська армія відчуває гостру нестачу палива та продовольства, тому активно використовується залізнична інфраструктура Республіки Білорусь для доставки військових вантажів російським окупаційним військам.

Підрозділи Центрального військового округу ЗС РФ продовжують рух у напрямках Борисполя та Ічні.

Противник облаштував понтонну переправу в районі населеного пункту Комарина через річку Десна та в районі Оране через річку Тетерів.

РФ перебазувала тактичну авіаційну групу літаків Су-34 з Московської області на аеродром Барановичі на території РБ.

На Сіверському напрямку російські окупанти силами до 14 БТГр (зі складу 90 танкової дивізії та 41 загальновійськової армії) завершили перегрупування та продовжили наступ з метою блокування Києва з північно-східного напрямку.

Після невдалої спроби заволодіти Черніговом окупанти здійснюють обхід міста в напрямку Іванівки та Козельця.

На напрямку Суми, Прилуки, ворог вклинився на глибину до 200 км, але був зупинений.

Частина сил Північного флоту ЗС РФ у складі до двох батальйонних тактичних груп продовжила наступ у напрямку Кременчука, вклинилася на глибину до 120 км. Ворога зупинено.

На Слобожанському напрямку Збройні Сили України в результаті бойових дій нанесли значних втрат підрозділам 20 загальновійськової армії ЗС РФ. Знищено БТГр 4 танкової дивізії. Через втрати управління дивізією дезорганізовано.

За даними розвідки здійснюється підготовка до виведення підрозділів на територію Бєлгородської області. Розглядається рішення про термінове введення резервів.

На Таврійському напрямку противник продовжує наступальні дії, перегруповується для наступу у напрямку Херсон – Миколаїв. Силами до двох БТГр зі складу 20 мотострілецької дивізії ЗС РФ веде наступальні дії на напрямку Мелітополь – Василівка, частиною сил - на напрямку Бердянськ – Маріуполь.

Кораблі Каспійської флотилії та Чорноморського флоту ЗС РФ, зокрема фрегати «Адмирал Макаров» та «Адмирал Ессен» здійснювали пуски крилатих ракет типу «Калібр».

На Сіверському напрямку оперативне угруповання Збройних Сил України стримує просування противника на напрямку Конотоп – Полтава – Київ та веде оборонні бої на визначених рубежах.

Разом переможемо! Слава Україні!

Оперативна інформація на 13:00

Триває повітряно-наступальна операція, в ході якої ворог продовжує обстріли військової та цивільної інфраструктури. З початку доби російські окупанти нанесли 5 авіаційних та 16 ракетних ударів.

Центром концентрації окупаційних військ стала Республіка Білорусь:

– до аеродрому Мачулищі перекинуто 10 вертольотів зі складу 15 бр АА, що базується в населеному пункті Остров Псковської області, а також 2 літаки Ан-124 повітряно-космічних сил;

– до аеродрому Барановичі – чотири винищувачі-бомбардувальники Су-34.

Перегрупувавши війська, противник проводить наступальні дії в напрямку Києва. Сили оборони столиці успішно захищають місто. Командувачем оборони Києва є генерал-полковник Олександр Сирський, комендантом оборони міста – Герой України, полковник Сергій Собко.

Ворог продовжує вчиняти воєнні злочини, здійснюючи обстріли мирних українських міст Харків та Балаклія.

Триває відчайдушна оборона міста Херсона.

Угруповання Чорноморського флоту ЗС РФ виведено з морських баз із завданням уражати надводні сили ВМС України.

Противник здійснював спроби висадки морського десанту в районі Чорноморська. Ворожий десант знищено.

Підрозділи Тихоокеанського флоту ЗС РФ також залучені до ведення бойових дій.

Одним із підрозділів Збройних Сил України в результаті боїв в районі Прилуки, що на Чернігівщині, знищено танкову роту армії РФ разом з особовим складом.

Також російські окупанти несуть великі втрати на Київщині, зокрема у Бучі.

Маємо гарні новини! Від західних партнерів для авіації Повітряних сил ЗСУ надійшла велика партія ракет класу «повітря-повітря». Вони уже під крилами наших винищувачів. Льотчики запевняють, що на всіх окупантів вистачить!

Відмінно працюють також «Байрактари». Знищено російський «Бук» в районі Малина Житомирської області.

Інформація на 21:00

Окупанти продовжують обстріли практично по всіх напрямках лінії фронту.

Повітряні сили протистоять агресору і в небі, і на землі.

Героїчно тримає оборону авіаційний гарнізон у Василькові, витримуючи масовані обстріли та атаки ворога. Воїни Повітряних сил мужньо дають відсіч агресору і в інших містах та військових гарнізонах.

За поточну добу бомбардувальна та штурмова авіація нанесли ракетно-бомбові удари по шести колонах військової техніки окупантів.

Штурмовики Су-25 у складі пар та ланок атакували і знищували колони ворожої техніки на Херсонщині та Чернігівщині.

Бойову роботу штурмовиків по наземних цілях продовжила бомбардувальна авіація. Су-24М знищували колони ворожої техніки на Київщині, Житомирщині, Чернігівщині та Запоріжжі.

Підрозділами зенітних ракетних військ збито ворожі вертоліт Ка-52 та безпілотник Орлан-10.

У черговий раз блискавично відпрацював екіпаж безпілотного авіаційного комплексу «Bayraktar TB2», який завдав удару по колоні ЗРК «Бук-М1» коригованою авіаційною бомбою.

П'ятий день війни

За попередню добу російські окупанти нанесли 6 ракетних (до 30 ракет) та 4 авіаційні удари переважно з повітряного простору Республіки Білорусь. Від початку відкритої агресії противник застосував близько 180 крилатих та оперативно-тактичних ракет «Іскандер».

Повітряно-космічні сили ЗС РФ перебувають на чергуванні у повітряному просторі Республіки Білорусь. Для перевезення особового складу та вантажів використовується аеродромна мережа Республіки Білорусь. Існує висока ймовірність застосування збройних сил РБ.

На Поліссі противник поніс відчутні втрати та намагається їх поповнити за рахунок повітряно-десантних військ ЗС РФ.

На Сіверському напрямку він завершив перегрупування та намагається продовжити наступ на напрямку Чернігів – Київ. Три БТГр в районах Хомутовка, Глухів, Батурин зупинені.

Мотострілецький підрозділ 14 Армійського корпусу Північного флоту на рубежі Суми – Охтирка – Полтава поніс значні втрати та втратив наступальний потенціал.

На Слобожанському напрямку противник зупинений.

У Донецькому операційному районі противник силами 1 та 2 АК за артилерійської підтримки ЗС РФ намагається вести наступальні дії. Мета загарбника - вийти на адміністративні кордони Донецької та Луганської областей - не досягнута.

На Таврійському напрямку противник після перегрупування намагається організувати наступ на Миколаїв та не полишає спроб висадки морського десанту в районі Маріуполя. Збройні Сили України ведуть оборону рубежів.

Незважаючи на значні втрати та зниження темпів наступу на окремих напрямках, ворог не відмовляється від своєї основної мети – отримання контролю над Києвом. Сили оборони столиці вживають заходів із протидії ворогу.

Угруповання різнорідних сил ВМС продовжує ведення бойових дій в південно-західній частині акваторії Чорного моря. Здійснює оборону пунктів базування та портів Одеси, Південного, Очакова, Чорноморська з морського напрямку.

Угруповання Повітряних сил ЗС України здійснює прикриття з повітря частин та підрозділів оперативних угруповань військ по всій території України.

Україна звернулася з проханням вступу до ЄС

Україна звертається до Європейського Союзу з проханням негайного вступу до ЄС за новою спеціальною процедурою. Про це заявив Президент України Володимир Зеленський у своєму зверненні.

«Європейці знають, що наші воїни воюють за нашу країну, а отже, за всю Європу. За мир для всіх країн Європи, за життя дітей, за рівність, за демократію. І це дає нам повне право робити наступне. Ми звертаємося до Європейського Союзу щодо негайного приєднання України за новою спеціальною процедурою», – підкреслив глава держави.

Президент вдячний партнерам України за підтримку українців, але зазначив, що мета України – бути з усіма європейцями і, головне, бути рівними.

«Я впевнений, що це справедливо. Я впевнений, що ми на це заслуговуємо. Я впевнений, що все це можливо», – зазначив Володимир Зеленський.

Військовослужбовцям – по 100 тисяч гривень на місяць

Відповідне рішення прийнято сьогодні Кабінетом Міністрів України на виконання указів Президента.

В умовах воєнного стану військовослужбовцям Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Головного управління розвідки Міністерства оборони, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державної спеціальної служби транспорту, особам рядового і начальницького складу Державної служби з надзвичайних ситуацій та поліцейським виплачується додаткова винагорода в розмірі 30 тисяч гривень на місяць.

Військовослужбовцям, які беруть безпосередню участь у бойових діях або забезпечують проведення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, перебуваючи безпосередньо в районах та у період

здійснення зазначених заходів, розмір додаткової винагороди збільшується до 100 тисяч грн в розрахунку на місяць, пропорційно часу участі у таких діях та заходах.

Сім'ям військовослужбовців, які загинули у цій війні, виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 15 млн грн, яка розподіляється рівними частками на всіх отримувачів.

«І я хочу повторити слова Президента: це робиться не для того, щоб нам сказали «дякую». Це робиться, щоб наші захисники і захисниці знали, що країна їм вдячна. Держава має гідно платити за цю важливу роботу. Окрім того, ми продовжуємо робити все для посилення нашої обороноздатності на міжнародному рівні! Дякую за підтримку всім країнам-партнерам! Слава Україні!», – додав міністр оборони України Олексій Резніков.

Оперативна інформація на 20:00 28 лютого

Упродовж дня війська агресора здійснювали перегрупування та накопичення бронетехніки і ракетно-артилерійського озброєння на визначених напрямках, насамперед з метою оточення та захоплення Києва та великих міст України, зокрема, Харкова, Чернігова, Одеси, Херсона і Маріуполя. Значна частка військової техніки прибуває з території Білорусі та через окуповану територію АР Крим.

Окремі підрозділи зі складу найбільш боєздатних з'єднань Збройних сил Білорусі розпочали переміщення до державного кордону України на Волинському напрямку. Територія Білорусі продовжує використовуватись для здійснення бойових вильотів армійської, оперативно-тактичної та спеціальної авіації ЗС РФ для виконання завдань на території нашої країни.

Літаки збройних сил РФ відновили ведення повітряної розвідки об'єктів на території України з повітряного простору РБ.

Противник, втрачаючи наступальний потенціал, втрачає разом з ним і людське обличчя. По всій смузі наступу фіксуються численні випадки порушення російським агресором законів війни та міжнародного гуманітарного права.

Найпоширеніші військові злочини російських окупантів: використання зброї проти цивільного населення, бомбардування, ракетні та артилерійські обстріли житлових кварталів, що призвели до руйнування цивільної інфраструктури. Противник для прикриття використовує державну символіку і форму ЗС, Національної гвардії та Національної поліції України.

Українські прапори вивішують на колонах російської військової техніки. Такі випадки помічені у населених пунктах Перемога, Нова Басань Київської області, на автодорозі Красностав – Ніжин Чернігівської області.

При висуванні колони танків та бронетранспортерів агресор обстрілював помешкання місцевих жителів в Чернігівській області, від Талалаївки до Ніжина.

Російські танки при слідуванні через Бородянку за наказом своїх командирів свідомо руйнували інфраструктуру та помешкання, окрема група танків відкрила хаотичний вогонь по багатоповерхівках. Зафіксовані випадки, коли противник вивішує білий прапор на своїй техніці нібито для того, щоб здатись. Проте, після наближення до українських позицій, окупанти починають відкривати вогонь на ураження.

За наявною інформацією, командири російських тактичних груп отримали наказ про знищення вишок мобільного зв'язку по ходу просування вглиб території України.

Все це свідчить про те, що російські окупанти панічно бояться, адже ніякого обіцяного пропагандистами хліба-солі вони не отримали. Отримали тільки ненависть і зневагу мирного населення та гідну відсіч українського війська.

За інформацією Генштабу ЗСУ, під час нальоту на Васильків та Бровари винищувачі ЗСУ перехопили та збили 2 російські літаки, ще 3 літаки РФ збили комплексами С-300. Усього 28 лютого збито 5 російських винищувачів. За попередніми даними це СУ-30 та СУ-35.

За повідомленнями Генерального штабу ЗСУ

(Продовження в наступному номері)

ЧЕСТЬ І ПРИНЦИПИ

Українські вчені спробували «достукатись» до російських колег

Президія Національної академії наук України звернулась з відкритим листом до президії Російської академії наук. Лист датовано 28 лютого.

«Уже п'ятий день поспіль наша країна живе в умовах жорстокої, кривавої, нічим не спровокованої агресії з боку Росії, – йдеться у листі. – Громадяни України, зокрема співробітники Національної академії наук України в Києві, Харкові, Сумах, Чернігові, Миколаєві та інших містах України, знаходяться під безперервними обстрілами з боку російських бойових частин».

У НАН закликали російських науковців не вірити інформації своїх ЗМІ про те, що це «спецоперація», спрямована виключно на військові об'єкти. Від ракетного та артилерійського вогню, від куль диверсійно-розвідувальних груп страждають населені пункти по всій Україні, гинуть мирні люди, руйнується цивільна інфраструктура, під удари російської армії потрапляють дитячі садки, школи, лікарні та житлові будинки.

Як констатує президія НАНУ, досі немає жодної реакції офіційних представників РАН на ці немислимі для цивілізованого світу злодіяння.

«Закликаємо вас виявити притаманну науковому співтовариству громадянську мужність, совість та людську гідність і зробити все залежне від вас для того, щоб зупинити це божевільне варварство, – резюмують науковці. – Невже ви бажаєте для своєї країни долі світового ізгоя, відкинутого на узбіччя світової цивілізації? Закличте вашу владу, заради порятунку життів не тільки громадян України, але й громадян РФ, зупинити це криваве насильство!

Не «підносьте патрони»

Академія наук вищої школи України звернулася до світової академічної спільноти.

Науковці наголошують: агресивну Росію потрібно залишити за межами цивілізованого світу, перетворити на державу-парію. І це цілком справедливо, адже чільні російські академічні інституції не лише не засудили вторгнення, але й роблять великий внесок в удосконалення зброї та технологій, з яких сьогодні вбивають українців.

«Ми цінуємо мужню позицію окремих учених-росіян, які мали сміливість закликати свій уряд засудити злочинне безумство. Водночас звертаємося до світової академічної спільноти: офіційні наукові інституції РФ, зокрема її провідні університети та РАН, які несуть свою частину відповідальності за політику злочинного режиму президента Путіна, підлягають безумовному бойкоту», – говориться в зверненні.

Вчені АН ВШУ закликають не допускати дослідників з афіліацією таких інституцій до міжнародних команд зі здобуття грантів, не запрошувати їх на міжнародні конференції, не публікувати в провідних міжнародних наукових журналах. Неприпустимими є також будь-які спільні академічні проєкти та конференції з такими інституціями.

«Ми віримо, що солідарність міжнародної спільноти дозволить вільній Україні вистояти в ці трагічні часи», – зазначають науковці.

Российская наука – заплатить

Академік НАН України Вадим Локтєв звернувся до російської наукової спільноти. Текст звернення – російською.

Российскому научному сообществу

Президент Национальной академии наук Украины академик А.Г. Загородний предложил мне обратиться к представителям российской науки с просьбой обратить внимание на событие, происходящее в моей родной стране, от чего я сначала отказался. Мне казалось, что если все еще есть люди, которые считают, что ничего не происходит, или, что вообще преступно, поддерживают его, то никакие призывы ни к чему не приведут.

Поэтому хочу лишь спросить, понимаете ли вы, что на самом деле происходит сегодня в Украине? Потому что я, будучи русскоязычным гражданином Украины, окончивший здесь русскую школу, университет, получивший Государственную премию и несколько государственных наград, просто не понимаю, о чем речь. А следуя логике маньяка, запустившего в жизнь эту бредовую идею, вынужден признать, что тогда вы многие десятилетия отмечали 8 или 9 мая (кто как предпочитает) не Победу советского народа в Великой отечественной войне, а День окончания Спецоперации вермахта по демилитаризации СССР и защите людей, находившихся в созданных московским режимом концлагерях за свои взгляды.

Предполагаю, вы ужаснетесь, как вообще нечто подобное могло прийти мне в голову, поэтому успокою – безусловно, то была война, в которой, кстати, Украина по официальным данным оказалась наиболее из советских республик пострадавшей. Но нет никаких сомнений, что война идет и теперь, правда, развязала её Россия не 24 февраля 2022 года, как почему-то принято говорить, а в 2014 году, вероломно и подло, исподтишка, отняв у Украины территории, на которые не имеет никакого права. Те, кто знает историю на уровне никому не известного «историка» В. Путина, думают иначе, но это их проблема.

Предлагаю называть вещи своими именами. 24.02.2022 началась не просто война, а настоящая Отечественная война Украины с Россией. В этот день начался новый отсчет нашей истории и возникла новая историческая реальность. Не буду повторять слов о русском корабле, которые стали международным мемом и очень точно отражают наше общее отношение к вам и вашей стране, а повторю: мы ведем освободительную войну, в которой участвует вся – вся! – страна. И, не сомневайтесь, это название войдет в учебники истории, а её (войны) перипетии будет знать каждый украинский школьник, каждый украинец.

Не пожалейте нескольких минут и гляньте не лживое российское ТВ, а любой иностранный канал – и увидите, как ваша оголтелая армия борется с мирными жителями. Посмотрите на не имеющие никакого оправдания невероятные ракетные разрушения жемчужины научной Украины русскоязычного города Харькова, дикие налеты на Сумы, Херсон, Мариуполь, Чернигов, даже Донецк и Одессу – русскоязычный пояс Украины. Не поддаются пониманию эти безумные военные преступления, но, я уверен, они получат свою оценку мировой общественности и будут осуждены. Мое же предложение – позвольте себе совершить хотя бы минимально благородный поступок и расскажите об уведенном семьям, детям, сотрудникам.

А наблюдаю и слышу я прямо сейчас, когда 3 марта в 11 00 утра пишу эти строки, следующее: в Киеве, где я нахожусь, воют сирены, предупреждающие об авиаударах, после ночи с 4-мя взрывами в центре; в Харькове, Сумах, Волновахе, Чугуеве и других населенных пунктах идут бои с применением вашими войсками залпового огня; из Украины в огромном количестве и с большими трудностями бегут, спасаясь от «освободителей», люди, число которых достигло 800 000. И при этом научное сообщество России, если иметь в виду его большинство, жует сопли и молчит! Так о каких наших отношениях может идти речь в будущем? Не знаю, как другие, а я в нем никакого участия принимать не буду, поскольку вы потеряли всякое уважение.

Кратко о себе: Локтев В.М., физик-теоретик, ученик выдающегося советского физика А.С. Давыдова, который был учеником И.Е. Тамма. Так по жизни случилось, что я был лично знаком и общался с такими всемирно известными корифеями науки, как А.М. Прохоров, А.А. Абрикосов, Л.В. Келдыш, А.С. Боровик-Романов, С.В. Воновский, Л.В. Киренский, В.Л. Гинзбург, И.Е. Дзялошинский и другие.

Ученые и исследовательские организации всего мира осудили нападение России на Украину. Множество академий, университетов и отдельных лабораторий выступили с заявлениями, резко критикующими конфликт, выразив поддержку своим украинским коллегам. Даже в России нашлись ученые, которые подписали письмо, осуждающее военные действия и признающее, что российское руководство развязало безобразную войну. Но их число невелико на фоне сотен тысяч, которые значатся в разных российских справочниках.

Поэтому, несмотря на присутствие среди вас смельчаков, я присоединяюсь к предложениям своих коллег и хочу откровенно сказать: нет и не может быть никакого сотрудничества с людьми, как представителями страны, которая вознамерилась стереть с лица земли государство Украина.

Если о санкциях, то в них могли бы, например, входить: запрет на публикацию в западных журналах результатов, полученных в России либо написанных российскими авторами; запрет на участие российских исследователей в международных исследовательских группах либо конференциях; отказ от проведения каких бы то ни было международных конференций на территории России и т.п. Меня могут назвать необъективным или несправедливым, но, по моему глубокому убеждению, российское научное сообщество, не проявившее должного понимания природы конфликта и не высказавшее никакого сопереживания – должно заплатить свою цену за поддержку Путина и его шизофренической политики.

Академик-секретарь
Отделения физики и астрономии
НАН Украины,
академик НАН Украины
3 марта 2022 года
В.М. ЛОКТЕВ

Ні співробітництву з РАН!

Академік НАН України Вадим ЛОКТЄВ продовжує аналізувати реакцію російських учених – на цей раз президії РАН – на широкомасштабне вторгнення російських військ в Україну

Попереднє звернення до російських вчених (*https://www.facebook.com/GazetaSvit/posts/262290442744654*) я писав російською, наївно сподіваючись, що так мене легше зрозуміють. Але помилився, бо певною відповіддю на нього є:

«Обращение членов президиума РАН к ученым России и всех стран мира»

(*http://www.ras.ru/news/shownews.aspx?id=3fdf08dd-1efb-4817-9087-69b642c59660#content*).

Навіть не знаю, як кваліфікувати пропутінську заяву президії Російської академії наук… Щонайменше – як цілковите нерозуміння того, що відбувається в Україні і світі, і яка роль у цьому самої Росії.

Президія РАН звернулася до вчених Росії та світу зі своїм тлумаченням варварської війни, яку їхня країна розгорнула в Україні.

«Многолетнее противостояние в Украине, сопровождавшееся гибелью и лишениями мирных людей, переросло в острый военный конфликт», – пишуть вони.

Тобто протистояння в Україні відбувається само по собі, без Росії та її втручання? А Росія в даному випадку просто «миротворець» – з касетними та вакуумними бомбами, крилатими та балістичними ракетами, системами залпового вогню, якими вони руйнують міста і села та вбивають людей.

«Мы считаем крайне важным путем переговорного процесса достигнуть прекращения боевых действий и скорейшего мирного урегулирования».

Ну, що ж, почніть зі своїх: «шляхом переговорного процесу» зупиніть ескалацію воєнних дій…

«Испытываем серьезные опасения за жизнь и здоровье людей, в том числе наших коллег-ученых, находящихся в зоне боевых действий на территории Донбасса и Украины».

А от слова про Донбас і Україну – знакові. Про Крим, звісно, ніхто й не згадує. Він «їхній». Ось така «миролюбна» позиція.

«Мы выступаем за незамедлительное решение гуманитарных вопросов, – пишуть наші, наче зовсім безтямні, колеги, – связанных, в первую очередь, с обеспечением безопасности и нормальных условий жизни мирного населения. Обращаемся с просьбой ко всем сторонам конфликта обеспечить безопасность научных, образовательных, медицинских и культурных учреждений, памятников исторического наследия. Важно предотвратить разрушение центров атомной энергетики, химической промышленности, а также других объектов критической инфраструктуры».

Дивне розуміння «гуманітарних проблем». Нехай проїдуть Харковом, Черніговом, Сумами, Ірпінем чи Маріуполем, розбомбленими авіацією і ракетами Росії!

Президія РАН закликає колег з усього світу «воздержаться от позиций и действий, продиктованных не интересами науки, а политической ситуацией и остротой обстановки». Пропонують продовжувати і розвивати співробітництво, не обмежувати їм доступ до міжнародної інфраструктури, публікаційних можливостей та відкритих баз даних…

Яке співробітництво? Я проти будь-якого співробітництва з агресором. Зокрема з тими, хто підігрує людиноненависницькому недофюреру.

Президія РАН! Іди туди, куди пішов російський корабель!

СВІТ З УКРАЇНОЮ!

Нобелівські лауреати підписали лист на підтримку України

Відкритий лист на підтримку України підписали понад півтори сотні Нобелівських лауреатів різних років присудження премії та різних номінацій. Цей лист надруковано англійською, українською та російською мовами на сайті *nlcampaigns.org* .

Лауреати найпрестижнішої премії в світі висловлюють підтримку українському народу, вільній і незалежній державі Україна, яка зіткнулася з російською агресією.

Автори листа порівнюють дії путінської Росії з діями нацистської Німеччини, яка напала на Польщу в 1939 році (використовуючи при цьому подібні трюки начебто здійснюваної провокації) і на Радянський Союз у 1941 році. Насправді уряд Російської Федерації на чолі з президентом Путіним розпочав неспровоковану військову агресію — і не що інше, як війну — проти сусідньої України.

«Ми приєднуємося до засудження цих військових дій та принципового заперечення президентом Володимиром Путіним легітимності існування України. Завжди є мирний спосіб вирішення суперечок».

Російське вторгнення відверто порушує Статут Організації Об'єднаних Націй, який говорить: «Усі члени повинні утримуватися у своїх міжнародних відносинах від погроз силою або її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави».

Це порушення Будапештського меморандуму 1994 року, який зобов'язував Росію та інших поважати суверенітет, незалежність та чинні кордони України.

Лауреати Нобелівської премії зазначають, що проблеми безпеки можна розв'язувати в рамках Статуту ООН, Гельсінського Заключного Акту 1975 року та Паризької Хартії 1990 року. Розпочинати війну, як це зробили президент Путін та його оточення, є необґрунтованим, кривавим і непродуктивним шляхом у майбутнє.

Вони застерігають, що російське вторгнення заплямує міжнародну репутацію російської держави на десятиліття вперед, створить перешкоди для розвитку її економіки та завдасть труднощів її населенню. Запроваджені санкції обмежуватимуть легкість пересування її людей у світі. Навіщо будувати цей паркан між Росією та світом?

«Уже загинули сотні українських воїнів, російських воїнів, мирних жителів України, включаючи дітей, – писали автори на початку російсько-української війни. На жаль, нині – це вже тисячі й тисячі людей. – Це так сумно, так безглуздо. Ми зібрались для підписання цього звернення, щоб закликати російський уряд припинити вторгнення в Україну і вивести свої військові сили з України».

«Ми поважаємо спокій і силу українського народу, – заявили автори листа. – Ми посилаємо нашу любов родинам і друзям усіх українців і росіян, які вже загинули та отримали поранення. Нехай мир прийде в цю частину нашого прекрасного світу».

Від Оксфорду до Університету Токіо

На підтримку України виступили науковці провідних університетів світу

• Оксфордського університету (University of Oxford)

►An analysis of Putin's imperial ambitions and Ukraine's 300-year road to statehood: *https://cutt.ly/4AyPfsd*

• Стенфордського університету (Stanford University)

►Stanford's Allen Weiner on the Russian Invasion of Ukraine: *https://cutt.ly/YAyPPWO*

• Кембриджського університету (University of Cambridge)

►Ukraine needs solidarity not 'Crimnesia': *https://cutt.ly/KAyPXjp*

• Лондонської школи економіки та політичних студій (LSE British Politics and Policy)

►Russia's war against Ukraine is not only a challenge to territorial borders. It is Putin's war to change Europe's order: *https://cutt.ly/MAyP0bb*

• Федеральної вищої технічної школи Цюриха (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich)

►Es handelt sich um einen historischen Bruch: *https://cutt.ly/bAyAwxT*

• Пенсільванського університету (University of Pennsylvania)

►Putin's motivation behind the attack on Ukraine: *https://cutt.ly/jAyApr0*

• Єльськької школи права (Yale Law School)

►Law Faculty Offer Analysis of Russia's Invasion of Ukraine: *https://cutt.ly/BAyAh98*

• Прінстонського університету (Princeton University)

►Princeton voices: Speaking out on the Russian invasion of Ukraine: *https://cutt.ly/KAyAIhV*

• Університету Токіо (The University of Tokyo)

►Statement on the Invasion of Ukraine by Russia: *https://cutt.ly/XAyAZGr*

• Університету Торонто (The University of Toronto)

►Experts in Ukraine join Munk School event to discuss Russia's invasion of the country – and what happens next: *https://cutt.ly/YAyA3lW*

• Лондонського королівського коледжу (King's College London)

►Sharing our expertise and insights on the war in Ukraine: *https://cutt.ly/pAyST4v*

За інформацією Національного фонду досліджень України

ЄАУ надаватиме допомогу

Заява Європейської асоціації університетів щодо України

Після вторгнення Російської Федерації в Україну Європейська асоціація університетів (EUA), яка представляє понад 850 університетів та національних конференцій ректорів у 48 країнах Європи, висловила солідарність зі студентами та співробітниками університетів України, а також зі всім населенням країни.

ЄАУ найрішучіше засуджує цю агресію, йдеться у заяві, вона повністю віддана мирному співробітництву, взаєморозумінню та толерантності і, незважаючи на поточну ситуацію, продовжує сподіватися на усвідомлення, стриманість та швидке припинення кризи.

З метою підтримки України ЄАУ закликає своїх членів і академічні спільноти зробити все можливе, щоб засудити і змусити припинити війну, а також надати допомогу всіма можливими засобами для підтримки університетських спільнот і всіх, хто постраждав від цього конфлікту.

Зобов'язується постійно співпрацювати з українськими університетами-членами для визначення та підтримки їхніх потреб; надаватиме всіляку допомогу українським університетам, тим членам російської академічної спільноти, які виступають проти агресії проти України, а також більш широкому європейському сектору вищої освіти в його підтримці, шляхом моніторингу та поширення конкретних механізмів підтримки та ключової інформації, через інші відповідні заходи.

Зокрема, скликатиме Національні конференції ректорів університетів-членів, для координації якнайкращої співпраці, для підтримання українських членів, у партнерстві з відповідними організаціями, такими як Scholars at Risk і Magna Charta Observatory.

Наразі припинить контакти та співпрацю з будь-якими центральними державними органами Російської Федерації чи будь-якої іншої країни, яка підтримує вторгнення Росії в Україну; закликає своїх членів подумати про те, щоб зробити те саме.

Рекомендує керівникам університетів-членів ЄАУ та національних конференцій ректорів перевірити та переконатися, що вони беруть участь у новій співпраці лише з російськими організаціями, які чітко ґрунтуються на спільних європейських цінностях.

Визнає, що багато освітніх та дослідницьких партнерських відносин засновані на академічних стосунках «рівний-рівному», і зазначає, що багато російських науковців, на великий особистий ризик, публічно критикували це вторгнення; радить університетам-членам у кожному конкретному випадку переконатися, що продовження існуючої співпраці є доцільним на даний момент, використовуючи для оцінки, якщо це необхідно, національні та європейські вказівки щодо політики.

Наголошує на необхідності дотримуватися основних європейських цінностей Європейської Асоціації Університетів та Великої хартії університетів.

ПАРТНЕРСТВО

Єврокомісія зупиняє співпрацю з Росією у галузі інновацій та технологій

Європейська комісія оголосила про зупинення співпраці з російськими організаціями у галузі інновацій та технологій. Про це повідомляє сайт Єврокомісії.

«Ми вирішили не брати участь у подальших проєктах співпраці з російськими структурами. Тому призупиняємо підготовку грантової угоди для чотирьох проєктів програми Horizon Europe, в яких беруть участь п'ять російських дослідницьких організацій», – ідеться у повідомленні.

У комюніке повідомляється, що Єврокомісія не укладатиме жодних нових контрактів чи нових угод з російськими організаціями за програмою Horizon Europe. Крім того, Європейська комісія призупиняє виплати російським організаціям у межах наявних договорів.

Нові можливості фінансування та підтримки

Європейська комісія ухвалила програму роботи Європейської інноваційної ради (EIC) на 2022 рік. Вона відкриває можливості фінансування на суму понад 1,7 мільярда євро для авторів проривних досліджень задля розширення та створення нових ринків.

EIC Pathfinder – програма вартістю 350 мільйонів євро, для мультидисциплінарних дослідницьких груп, які проводять візіонерські дослідження, що можуть призвести до технологічних проривів.

Дослідницькі групи можуть подати заявку на отримання грантів до 3 або 4 мільйонів євро. Конкурси відкриються 1 березня (Pathfinder Open) та 15 червня (Pathfinder Challenges).

Основна частина фінансування присуджується за допомогою відкритих конкурсів без попередньо визначених тематичних пріоритетів, водночас 167 млн. євро виділено для розв'язання шести завдань: контроль за двоокисом вуглецю та азоту та їхня валоризація в середній і довгій перспективі, системно-інтегроване зберігання енергії, кардіогеноміка, технології охорони здоров'я повного циклу, зберігання цифрових даних на основі ДНК та альтернативна квантова обробка інформації, квантова комунікація та зондування.

EIC Transition – фінансування для перетворення результатів досліджень в інноваційні можливості, вартістю 131 мільйон євро.

Наголос робиться на результатах, отриманих проєктами EIC Pathfinder і пілотними проєктами (Proof of Concept) Європейської дослідницької ради, щоб удосконалити технології та створити бізнес-моделі для конкретних застосувань. Консорціуми можуть подати заявку на отримання грантів у розмірі 2,5 мільйона євро (або більше, якщо це обґрунтовано). Подати заявку можна з 1 березня.

60,5 мільйонів євро виділено на розв'язання трьох проблем перехідного періоду: зелені цифрові пристрої для майбутнього, процесуально-системна інтеграція технологій чистої енергії, лікування і діагностика складних або рідкісних генетичних захворювань на основі РНК.

EIC Accelerator – проєкт вартістю 1,16 мільярдів євро, призначений для стартапів та малих і середніх підприємств, щоб розробляти та розширювати інновації з високим рівнем впливу, з потенціалом створення нових ринків або дестабілізації існуючих.

Він надає унікальне змішане фінансування, яке об'єднує акціонерний капітал (або квазі-акціонерний капітал, наприклад, конвертовані позики) від 0,5 мільйона євро до 15 мільйонів євро через Фонд EIC, з грантами до 2,5 мільйона євро. Подавати заявку можна в будь-який час.

Майже 537 мільйонів євро виділено на проривні інновації щодо технологій для «відкритої стратегічної автономії» та технологій для програми «Fit for 55».

Усі проєкти Європейської інноваційної ради мають доступ до програми послуг з прискорення бізнесу (Business Acceleration Services), що надає коучів, наставників та досвід, можливості партнерства з корпораціями, інвесторами тощо, а також низку інших послуг та заходів.

За інформацією з сайту eic.ec.europa.eu

ВЕКТОР РОЗВИТКУ

Щоб розвиватися далі, наука повинна змінюватися

Відбулися XIX Академічні читання пам'яті В.І. Стріхи

Традиційні щорічні Академічні читання пам'яті визначного вченого-фізика, засновника і першого президента АН вищої школи України В.І. Стріхи завжди стають подією наукового життя України. Відомі учені – і природничники, і гуманітарії – готують доповіді, які викликають великий інтерес аудиторії і тематикою, і глибиною дослідження і науковою публіцистикою. Так відбулося і цього разу. Наша редакція запланувала крім загального огляду тем, оприлюднених під час читань, розповісти ще й окремо про найцікавіші. Але в наші плани втрутилась війна. Тому навіть огляд тем подаємо тільки зараз. А знайомство з актуальними й цікавими темами віднесемо на «після Перемоги». Сподіваємося, вона незабаром настане.

Учасники Академічних читань незадовго до початку «ковідного локдауну»

Відкриваючи читання, президент АН вищої школи України О.Г. Наконечний нагадав, що 27 листопада Академія відзначить 30-річчя. Цього року АН ВШ підписала меморандуми про співпрацю з Національною академією наук України та з Українською спілкою промисловців та підприємців. Разом з УСПП почали створювати Центр міждисциплінарних і прикладних досліджень.

Визначний учений-механік, академік НАН України і почесний академік АН вищої школи України В.Т. Грінченко розпочав тему про загрози для освіти і науки в інформаційну добу. Інформаційна епоха, сказав він, доба науки і знань, дедалі помітніше робиться й добою постправди, добою дезінформації та невігластва. Якось «The Economist» написав, що досягнення науки зумовили радикальні зміни в суспільстві. Але, щоб розвиватися далі, наука повинна змінитися сама. Причину хвороби науки доповідач вбачає в тому, що наука зробилася надто «дорогою». А тому провідні дослідницькі університети світу дедалі більше зайняті не пошуками істини, а пошуками грошей. Наприкінці XX століття відбувалося злиття науки з ринком. А сучасні вчені замість науки часто займаються менеджментом: конкурси, гранти, проштовхування продуктів, рейтинги, індекси цитування – все це відбирає час від безпосереднього дослідження природи та суспільства.

Дедалі частіше звучить думка: так далі не можна. Ф. Альтрехт (Центр по вивченню вищої освіти, Бостон, США) стверджує: «У світі настала анархія: масове написання статей, більшість із яких практично не має наукової цінності; постійний тиск на вчених – «Публікуйся або загинеш», розвиток псевдонауки, жадібність великих транснаціональних видавництв і розростання недобросовісних видань – все це призвело до появи нових проблем».

Необхідність змін усвідомлюється й на інституційному рівні. У листопаді минулого року Європейська комісія оголосила про плани скласти угоду про оцінювання досліджень для всього Європейського Союзу. Пропонується, щоб критерії винагороджували етику та чесність, командну роботу та різноманітність результатів на додаток до якості та впливу досліджень.

Визначний учений-астроном, академік НАН України і почесний академік АН вищої школи України Я.С. Яцків розповів про космічні дослідження в сьогоднішній Україні. Космос – це не лише фундаментальна наука, але й розвиток високотехнологічних галузей. Водночас Україна вже від 2018 року не має своєї космічної програми. Хоча й сьогодні поруч із проблемами (як-от історія запущеного фірмою Ілона Маска супутника «Січ», батареї якого поки не вдалося зорієнтувати на Сонце) маємо й успіхи. Серед них доповідач назвав програму «Аерозоль.UA», присвячену ролі аерозолів у кліматичних змінах, яку Головна астрономічна обсерваторія НАН здійснює в співпраці з університетами.

Відомий учений-кристалохімік, академік НАН України і АН вищої школи України Р.Є. Гладишевський виголосив доповідь «Порядок і симетрія в природі». Він почав її зі слайду квітки бузку, де перехід від звичної 4-пелюсткової симетрії до рідкісної 5-пелюсткової люди здавна вважали ознакою щастя. Нагадавши про базові поняття симетрії, доповідач докладно зупинився на здобутках львівської школи кристалохімії, засновниками якої були Є.І. Гладишевський разом із П.-Б.І. Крип'якевичем, і яка сьогодні є успішною в багатьох міжнародних проєктах. Важливе значення для цієї школи мав центр колективного користування науковим обладнанням, відкритий у ЛНУ ім.Івана Франка в 2018 р. за сприяння МОН України.

Академіки АН вищої школи України В.І. Жданов та В.М. Ящук (обоє представляють фізичний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка) виголосили доповіді «Модифікація загальної теорії відносності чи нові космологічні поля?» та «Спектральні прояви фотофізичних процесів у вірусах та особливості їх інактивації». Перша з них стосувалася засадничих проблем світобудови, а друга може мати й важливе прикладне значення в контексті пандемії ковід-19.

Академік АН вищої школи України Л.Ю. Москальова (Мелітопольський педуніверситет імені Богдана Хмельницького) розповіла про напрями підвищення спроможності університетів у здійсненні інноваційних психологічних та педагогічних проєктів. Вона констатувала: на жаль, упродовж останніх років відбувається помітне «розмивання» відповідної секції МОН, через яку проходять чимало проєктів, далеких і від педагогіки, і від психології.

Академік АН вищої школи України Л.В. Коломієць проаналізувала місце перекладів з російської на книжковому ринку пострадянської України. У незалежній Україні їх число порівняно з попереднім періодом скоротилося в сотні разів. І серед причин була насамперед незацікавленість самої Росії підтримувати переклади своїх письменників українською, а крім того радикальні зміни відбулися з українським читачем, який став значно більш відкритим світові, і національна свідомість якого (особливо після 2014 року) суттєво зросла.

Її колега з КНУ імені Тараса Шевченка академік АН вищої школи України А.О. Ткаченко в образній і полемічно загостреній доповіді «Калькування й канцелярит: розвиток чи деградація?» зупинився на багатьох прикладах не лише калічення української мови кострубатим канцеляритом і невластивими їй кальками з російської, а й не менш безглуздого уникання окремих питомих українських слів лише тому, що вони надто схожі на російські відповідники.

Академік АН вищої школи України О.В. Пронкевич (Університет імені Петра Могили, Миколаїв) виголосив доповідь про іспансько-українські контакти за часів ренесансу й бароко. Іспанія і Україна – два кордони Європи, які видаються дуже далекими. Водночас період бароко в Україні та Золота доба в Іспанії – часи найбільшого розквіту культури.

Як показали дослідження доповідача, іспанці про Україну знали. Нашу землю називали «Roxia» чи «Rusia» і відрізняли від Московії. Знали про козаків і про те, що це фронтир з католицьким світом. Доповідач наголосив: системна робота з вивчення культурних контактів між країнами протягом зазначеного періоду перебуває на початковій фазі.

Відомий фізик, і водночас – яскравий мистецтвознавець, академік АН вищої школи України І.О. Анісімов зробив доповідь, присвячену фрескам Софії Київської. У ній він розповів про здійснений ним сумлінний аналіз усіх збережених 232 фресок собору. Цей аналіз показав: серед представників різних категорій святих з великим відривом переважають мученики (більше половини від загальної кількості – більше, аніж апостолів, святителів, пророків, царів і цариць разом узятих). Набір одиночних постатей святих відображає всесвітній (за уявленнями середньовічних європейців) характер християнства – від Іспанії на заході до Персії й Індії на сході, від Ефіопії на півдні до Німеччини на півночі. Водночас переважають представники константинопольської церкви. Помітно представлена й римська церква (розписи створені до Великого розколу 1054 року).

Досі в літературі висловлювалося дві точки зору на те, хто розробляв програму розписів Софії Київської. Віктор Лазарєв вважав, що це робили діячі з оточення князя Ярослава Мудрого (в літературі можна зустріти ім'я майбутнього митрополита Іларіона). Втім, за радянських часів це була єдино можлива точка зору. Натомість Надія Нікітенко сьогодні доводить, що розписи Софії Київської спрямовані на прославлення князя Володимира (на її думку, собор був збудований і в основному розписаний ще за його життя) та його дружини Анни. Очевидно, в цьому разі розробленням програми розписів мав займатися хтось із оточення цього князя.

На думку доповідача, переважання святих, які вшановувалися в Константинополі, ймовірно, вказує на константинопольське походження розробника програми розписів (очевидно, з оточення митрополита-грека). На зміст цієї програми могли вплинути й уже завершені на той час розписи Десятинної церкви.

На завершення академік АН вищої школи України М.В. Стріха зробив огляд стану досліджень на фронтирах сучасної фізики. Він наголосив: десятиліття експериментів у фізиці елементарних частинок з використанням таких велетенських установок, як Великий адронний колайдер (ВАК) ЦЕРНу, разом із розвитком теорії народили Стандартну модель. Вона поділяє всі відомі елементарні частинки на класи й пояснює походження трьох із чотирьох фундаментальних взаємодій, які дають лад Всесвітові на відстанях від кварків і до галактик, – електромагнітній взаємодії і так званим слабкій та сильній взаємодіям в атомному ядрі. Але вона не описує гравітації, яку окремо пояснює загальна теорія відносності Альберта Айнштайна, яка, на відміну від Стандартної моделі, принципово не містить ідеї квантування.

Сьогодні теоретики намагаються досягнути квантування гравітації і вкладання її в одну схему з іншими трьома взаємодіями, описуваними Стандартною моделлю. Таке об'єднання призведе до універсальної Теорії всього, яка описуватиме дійсність на будь-якому масштабі відстаней. Чільним кандидатом на появу такої теорії в очах великої частини фізиків є Теорія струн, у якій крихітні одновимірні об'єкти, названі струнами, замінять точкові елементарні частинки. Але, оскільки струни мають масштаб 10^{-35} м, таку теорію принципово неможливо перевірити на досліді, адже вона потребуватиме прискорювача частинок, настільки більшого від ВАК, що його навряд чи можна буде спорудити.

Ставши перед відсутністю інших теоретичних проривів, деякі фізики пропонують не перейматися експериментальним підтвердженням і просто прийняти Теорію струн і пов'язану з нею ідею про те, що дійсність складається з множинних світів, «множинного всесвіту», що є радикальним відходом від того, як фізика діяла впродовж століть. Така пропозиція викликає гарячі заперечення з боку інших авторитетних науковців, зокрема й нобелівського лауреата з фізики 2020 р. Роджера Пенроуза.

Підсумовуючи найважливіші з викликів, які стоять перед ученими, відомий американський фізик і популяризатор науки Сідні Перковіц стверджує, шо основні запитання, які надихають фізиків сьогодні й визначають майбутнє їхньої науки, звучать так: «Що лежить поза Стандартною моделлю?» – бо це стосується нашого глибшого розуміння природи; і «Чи зможемо ми виробляти чистішу енергію?» – бо відповідь на нього, сподіваємося, покращить умови життя людей. У кожному разі, сьогоднішня фізика динамічно розвивається, зокрема й на стику з біологією.

Інтенсивну дискусію, в якій взяли участь О.Б. Головко, О.І. Чередниченко, О.П. Воробйова, О.В. Пронкевич (двоє останніх є членами Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій), Н.П. Старченко, А.О. Ткаченко, викликав стан сучасної української гуманітаристики. Було ухвалено спеціальну Заяву, в якій наголошується на необхідності низки підтримувальних дій у царині не лише української філології, але й історії, культурології, журналістики, правових наук тощо.

Марія ВОЛИНСЬКА

УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА

Костянтин КИРИЧЕНКО:

«Врятувати галактику» легше, ніж написати грант

Цей текст був готовий до друку 23 лютого, напередодні війни. За час, що минув, змінилося життя університету, України і всього світу. Але ми абсолютно переконані, що досвід написання грантів та участі в міжнародних проєктах стане для багатьох ЗВО «квитком» у нове життя. Саме досвід міжнародної співпраці допоможе залучити ресурси на роботу в умовах можливого дефіциту коштів, і, найважливіше, на відбудову закладів.

Про те, як оптимально вибудувати роботу з грантами, розповів начальник Управління міжнародного співробітництва Сумського державного університету Костянтин КИРИЧЕНКО.

Не треба «варитися» у власному котлі

– Костянтине Івановичу, створити координаційний центр з підготовки грантових заявок – ваша ідея. Як вона виникла?

– Гранти ми писали (й вигравали!) і до створення центру. Спочатку це робили не так багато науковців на факультетах і кафедрах, але поступово кількість охочих спробувати свої сили зростала. Ми зрозуміли, що потрібно вибудовувати систему і комплексно працювати з міжнародними проєктами та програмами.

Координаційний центр з підготовки грантових заявок було створено наприкінці 2017 року. Запрацював він на початку 2018-го і за чотири роки ми справді «гори звернули». У центрі працюють три фахівці, окрім того, на рівні інститутів створено експертні групи, до яких входять науковці, які мають досвід написання і виконання грантів. Експерти створюють проєктні команди на кафедрах, готують заявки. Ми ж допомагаємо робити ці заявки бездоганними й, відповідно, успішно виконувати.

Починали ми з визначення цілей, стратегічних завдань та способів реалізації. Майже пів року збиралися, дискутували й писали концепцію роботи. У результаті була створена система, яка допомогла залучити до написання грантів максимально велику кількість науковців.

Створили банк програм та проєктних ідей університету. Іншими словами – стали платформою для поширення кращих практик у закладі. Тепер новачки можуть подивитися, як написана та чи інша заявка, як вона виконувалася.

Ідея спрацювала – з кожним роком кількість заявок зростає.

Але хочу наголосити: завдання університету (і нашого центру) – не просто написати багато заявок. В університеті давно зрозуміли, що саме проєкти й міжнародні програми є найефективнішим форматом роботи. Вони дозволяють концентрувати інтелектуальні, фінансові, матеріально-технічні зусилля. Люди отримують досвід співпраці з міжнародними організаціями, розуміють, які ідеї, рішення та практики сьогодні «на часі» у світовій науці. Створюється активна загальноуніверситетська спільнота, члени якої знають, що таке проєктне мислення. Усе це стає платформою для наступних досягнень.

Ми переконалися, що на кафедрах, де пишуть грантові заявки та співпрацюють із закордонними партнерами, відбувається активний розвиток. І навпаки, якщо кафедра робить дослідження в ізольованому середовищі, «вариться» у власному колі, не розуміє викликів найсучаснішої науки, – успіху не буде. До речі, одне з наших завдань – навчити підрозділи університету за допомогою грантових коштів розв'язувати найрізноманітніші проблеми. Наприклад, поширювати європейські практики на рівні інститутів та кафедр.

Розумієте, за грантовими проєктами завжди стоять пріоритети. Європейські й американські грантодавці хочуть отримати результати, які відповідають сучасним викликам та потребам людства. Ми ж доносимо цю інформацію до кафедр, наших науковців. Іншими словами, намагаємося відкрити університет світу, а світ «привести» в університет.

Обираємо те, що вигідно

– Ви створювали концепцію роботи центру «з нуля» чи використали міжнародний досвід?

– Ми найдетальніше проаналізували, як працюють у різних країнах і переконалися, що є кілька підходів до такої діяльності. У деяких країнах, наприклад, працюють приватні організації, які беруть на себе підготовку проєктів і отримують винагороду. (До речі, Європейська комісія не надто вітає таку практику). Але нам імпонує досвід університетів Великобританії, США, Німеччини. Перед тим, як писати проєкт, в цих закладах дивляться: які статті фінансування, які можливості, наскільки це відповідає стратегії університету та запитам підрозділів. Це зовсім інше мислення. Не «візьмімо якомога більше грантів», а «проаналізуймо, чим ці гранти нам корисні». Саме такий принцип ми й взяли на озброєння.

Раніше, якщо проєкт був на мільйон, а наша участь – на копійку, ми все одно подавалися. Нашим гаслом було: «Долучаємося до будь-яких проєктів!». Завдяки цьому здобули досвід і налагодили співробітництво з іноземними партнерами. Але сьогодні вже можемо обирати те, що вигідно нам. Аналізуємо, що дасть нам участь у проєкті, чи буде ця робота ефективною. До речі, давно переконалися, що виконати проєкт у рази важче, ніж написати заявку і перемогти в конкурсі. Тому в пріоритеті – якість виконання заявок.

Запровадили й механізм стимулювання. Є сітка індикаторів, система ключових показників діяльності, яка базується на світовому досвіді. У цій сітці передбачена система фінансового заохочення. За кожну подану заявку (залежно від її складності, рівня та потенційної користі) проєктна група отримує премію. Якщо заявка перемагає, то таку ж премію автори заявки отримують ще раз. У нас є кафедри, які за рік пишуть кілька десятків заявок, тобто винагорода відчутна.

Космічний шлях від ідеї до проєкту

– Як працює підрозділ? І як діє науковець, який хоче подати проєктну заявку вперше?

– Ми розробили стандартну форму проєктної ідеї. Всіх, хто хоче розпочати проєктну діяльність, просимо сформулювати свої думки в цій формі. Вона не складна, але враховує всі компоненти проєктного мислення. Не секрет, що науковці завжди мають гарні ідеї щодо розв'язання глобальних проблем (образно кажучи, готові «врятувати галактику»). Але коли починають заповнювати форму, то з'ясовується, що створити з цих ідей проєкт дуже складно.

Після заповнення форми обговорюємо – що в заявці доречно, а чого не вистачає. Дуже часто радимо звернути увагу на ту чи іншу програму в нашому банку ідей. Кажемо: ось ця програма максимально пасує до вашого задуму.

Ми розуміємо, що вчений у першу чергу має думати про наукову складову проєкту. Тому самі аналізуємо: який обсяг робіт та ресурсів потрібен для виконання заявки, які умови програми тощо. За результатами аналізу проводимо тренінг, під час якого розповідаємо про умови програми, вимоги і пріоритети. Доєднатися до тренінгів (чи переглянути їх) можуть усі викладачі університету.

На сьогодні система працює як годинник. І якщо раніше науковці сумнівалися (мовляв, що ми розуміємо в фізиці чи хімії), то нині, навпаки, завжди звертаються за порадами.

Ми аналізуємо також – скільки кафедр не подавали заявок і працюємо з ними точково. Хочемо зацікавити й залучити навіть тих, хто ще не подав жодної заявки.

– Скільки грантів ЗВО виконує сьогодні?

– Наш заклад виконує 101 проєкт загальноуніверситетського рівня й 397 – індивідуальних (інформація на 23 лютого 2022 року, – **авт.**). Індивідуальні гранти ми теж стимулюємо і підтримуємо. Це можуть бути гранти на участь у міжнародних конференціях, на програмне забезпечення, на підвищення кваліфікації тощо. Це дуже корисний досвід, науковці вивчають правила гри на ринку грантів і потім створюють більш потужні проєкти.

Нинішнього навчального року у нас залучено фінансування 84 грантодавців. До пандемії бували роки, коли грантодавців було близько 130. Працюємо з Європейською комісією, Еразмус +, Американською та Британською радами, Вишеградським фондом, «Горизонтом 2020», сподіваємося й на успіх в програмі «Горизонт Європа». Загальна кількість програм, в яких беремо участь, понад пів сотні.

«Розворушити» мережу

– Під час інформаційних заходів щодо програми «Горизонт Європа» не раз говорилося, що чимало науковців «губляться» в умовах конкурсів і що на рівні країни потрібен курс з «Горизонтознавства». Чи потрібен, на вашу думку, такий курс?

– Наш університет – цілком самозарядний «лайнер», ми в усьому розбираємося самі та доносимо інформацію до інститутів і кафедр.

Програма «Горизонт» справді складна. І чимало людей думають, що ось зараз їм запропонують курс чи тренінг, вони швиденько його прослухають, і все, можна сідати й писати заявку. Але я глибоко переконаний, що одного курсу не досить. Треба розвивати проєктне мислення (і тут справді потрібні тренінги), партнерство, орієнтуватися на реальну якість.

Давайте також згадаємо, що в Україні вже працює мережа Національних контактних пунктів. Погоджуся, що інформації ніколи не буває достатньо, але мережу треба «ворушити», щоб вони надавали детальнішу інформацію. Мережа має працювати краще.

Та й, зрештою, не «Горизонтом» єдиним. Не варто забувати й про інші програми та можливості.

– Група підтримки грантових проєктів – лише один з відділів Управління міжнародного співробітництва. Які ще підрозділи працюють в управлінні? Над якими проблемами?

– Я працюю в університеті з 2005 року. Спочатку в «міжнародці» «всі робили все». Але потім ми чітко сформували сектори роботи та сфери відповідальності кожного. У структурі управління кілька відділів. Це, наприклад, відділ загального організаційного забезпечення і протоколу – там займаються міжнародним партнерством, членством в асоціаціях, питаннями показників, статистики, звітності.

Є центр, який займається супроводом грантових проєктів. Як тільки проєкт отримує грантове фінансування, він одразу переходить під опіку цього центру.

Є відділ програм міжнародної й академічної мобільності. Його фахівці аналізують стипендіальні програми та гранти щодо мобільності для студентів, аспірантів і викладачів, допомагають заповнювати аплікаційні форми, подавати заявки, проводять тренінги. До речі, є й студентська агенція академічної мобільності. Вони дуже активні і мають чудові результати роботи.

Є група міжнародного академічного співробітництва, яка займається питаннями спільних програм. Робота усіх цих відділів сприяє інтернаціоналізації ЗВО. Це – один з пріоритетних напрямів розвитку університету.

Вигідно бути активним

– Часто спілкуюся з викладачами СумДУ й давно зауважила, що науковці завжди готові розповісти не тільки про грантові проєкти, а й про будь-яку роботу в закладі. Можливо, це запитання не до вас, але все ж цікаво – у чому секрет активності університетської спільноти?

– Можливо, в тому, що до розв'язання усіх важливих завдань ми залучаємо всю спільноту. Наприклад, разом обговорювали й напрацьовували стратегію розвитку університету. Науковці розуміють, куди ми рухаємось, які інструменти використовуємо, знають сильні сторони ЗВО та його підрозділів. Немає невизначеності, незрозумілих схем тощо. Тому без побоювань розповідають про нашу роботу колегам та журналістам.

Окрім того, у нас вигідно бути активними! Ми оцінюємо не індивідуальну роботу людини, а показники підрозділів. Є детальна система показників розвитку, які підкріплюються потужною системою стимулювання. Ці показники прописуються і в контрактах – хто добре працює, отримує гідну винагороду. Саме тому в нас дуже сильний колектив. А людині, яка має результати, завжди є що розповісти.

До речі, непогано спрацьовує й система субрахунків. Залучили іноземних студентів, грантове фінансування, уклали господарчий договір – отримали винагороду. На ринку вищої освіти університет «забирає» 10 відсотків малих контрактів і 2,5 відсотки – великих (від ста тисяч гривень). Це дуже непогані показники.

Окрім того, якщо підрозділ університету надав платні послуги, то отримує певний відсоток коштів. Цими грошима вони розпоряджаються самі: витрачають на відрядження, платять премії, купують техніку, фарбу, папір тощо.

Тобто ми створили систему, яка стимулює людей бути активними. У цьому й полягає наш секрет успіху!

Спілкувалася
Світлана ГАЛАТА

НАУКА ВИСТОЯТИ

Університети під прицілом

Триває обстріл Харкова, який у всьому світі називають містом університетів. Потерпають від ракетних обстрілів й інші університетські центри України.

Так виглядають сьогодні історичні будівлі міста Харкова

Візитна картка міста

Університет Каразіна – одна з візитних карток міста, ЗВО, що перебуває на найвищих щаблях українських рейтингів, в якому навчаються 23 тисячі студентів і працюють біля 5 тисяч викладачів, особливо сильно постраждав від російських ракет та снарядів. Уже на другий війни день агресор влучив у Фізико-технічний факультет, який розташований у П'ятихатках, там, де й славнозвісний ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут». Саме цей район почали люто обстрілювати серед перших.

Неподалік розташовано й гуртожиток фізико-технічного факультету університету імені Каразіна. Частина його корпусів – теж сильно пошкоджена.

Потім було влучення в облдержадміністрацію, і ударною хвилею зачепило ще два каразінських корпуси. Прямим влучанням зруйновано корпус економічного факультету. Постраждали також університетська бібліотека і Музей природи. Практично знищено спорткомплекс «Каразінський», його доведеться відбудовувати. Постраждав також Інститут державного управління. (У понищених ворогом корпусах працювали чотири з двадцяти трьох інститутів та факультетів університету). Під обстріли потрапили і два гуртожитки із дев'яти. Чимало викладачів університету теж залишилась без житла.

На жаль, були й непоправні втрати: під час інтенсивних обстрілів міста та захищаючи Харків загинули п'ятеро викладачів університету, а також студент, член тероборони.

Як підраховано, на відбудову університету необхідно буде витратити близько 3,5 мільярда гривень. Але це тільки стіни й комунікації, а ще ж лабораторії і навчальні комплекси, які треба наповнити обладнанням…

Останнім часом не раз виникало питання, чи не варто Харківському університету імені В.Н. Каразіна переїхати кудись, у більш безпечне місце. Тим більше, що мир ще не настав, і місто продовжують закидати ракетами й артилерійськими снарядами.

Але дискусія закінчилася однозначною відповіддю: університет залишається у Харкові. Каразінці віряти у наші Збройні Сили, вірять у себе і своє місто.

Навчальний процес в університеті триває. Він відбувається дистанційно. І викладати, і навчатися за нинішніх умов – це виклик. У виші розповідають, що не раз бували випадки, коли викладач вів свою лекцію зі сховища (ворог не попереджує, коли готує наліт), та й студентам доводилося підключатися до мережі з різних місць.

Заняття нині відбуваються не тільки суто за розкладом, а й переважно в асинхронному режимі, тобто тоді, коли це зручно викладачу та студентам. Така ж система й із завданнями: студенти виконують їх і здають за індивідуальним графіком. Цікаво, що 80% іноземних студентів, навіть попри війну, продовжують навчатися в університеті, і навіть, якщо перебувають зараз за кордоном, просять, щоб їх не відраховували: вони обов'язково повернуться і продовжать навчання.

Турботи Каразінського університету нині, як і в інших ЗВО: як видати дипломи тим, хто завершує навчання. Як провести вступну кампанію. Як вдосконалити навчальні плани, щоб навіть у ці складні часи студенти одержали гарну підготовку і авторитет університету залишався на високому рівні.

Пам'ятник архітектури відновимо

Потерпають від обстрілів й інші харківські виші.

З перших днів війни було знищено один з корпусів Державного біотехнологічного університету, який розташований за адресою: Московський проспект, 45. Будівля є пам'яткою архітектури місцевого значення, охоронний номер – 357.

Будинок у стилі класицизму споруджено у 1875–1877 роках, над ламаним карнизом розташований парапет зі стовпами, що підкреслюють устремління вгору. В середині приміщення збереглися унікальні ковані сходи, які також є пам'яткою історії.

Свого часу тут розміщувались: Перше реальне училище (до 1920), Харківський інститут механізації сільського господарства (з 1930), згодом Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка.

Війна не вперше вривається в аудиторії будівлі. Під час другої світової Харківський інститут механізації та електрифікації сільського господарства було евакуйовано до Ташкента. Після звільнення міста від фашистів інститут повернувся додому і продовжив роботу.

Сьогодні викладачі та студенти ДБУ також упевнені, що після перемоги над російськими загарбниками будівля університету буде відбудована.

Іноземні студенти виїхали додому, але хочуть повернутися на навчання

Ще один за багатьма рейтингами провідний університет України – Сумський. Виконувач обов'язків декана факультету електроніки та інформаційних технологій Тарас Лютий у перші дня війни оприлюднив звернення до університетської спільноти:

«Сумський державний університет в мирний час був першим платником податків в області. Ми – частина серця економіки регіону, іміджевий та економічний драйвер. Ми приваблюємо іноземних студентів, які не лише платять за навчання, але й підтримують економіку міста. Студенти-іноземці для міста – як напруга в дротах, а СумДУ – це критична інфраструктура, як заводи та підстанції.

Ворог це знає і веде загарбницьку війну, не обираючи способів. Тактика тисячі порізів: б'ють туди, куди можуть. Розуміють, що вони вимотують наш ресурс, змушують займатися захисників Сум тисячею проблем. Бо мета захисників – зберегти, а орків – знищити. Звісно, останнє простіше.

Наразі під прицілом інформаційної війни – студенти-іноземці СумДУ. Не шкодуючи ресурсів запускаються фейки про відрахування їх зі складу студентів; виселення з гуртожитків; «розправи», нібито, націоналістів над іноземцями.

Все це є відвертою брехнею...

Паралельно, з іншої сторони підігріваються розмови про зелені коридори та примарну евакуацію, яку не може в хаосі війни організувати навіть Господь Бог. Так, комусь вдалося приватно та несанкціоновано прорватися через Терни – Недригайлів – Липову Долину, потрапити до Полтавщини, потім – на Черкаси і через Дніпро на правий берег. Але це авантюра і лотерея. Година-дві – вільна дорога. А потім – ворожа колона і артналіт.

А тепер уявіть, що це буде бус… з іноземцями! Як не скористатися ним як живим щитом? Перетворивши умовний Миргород на реальний Тростянець?..»

В.о. декана каже, що цих юнаків і дівчат можна зрозуміти, вони б хотіли вибратися з війни, але не розуміють, що список їхніх рятівників досить коротний: це, зокрема, «ЗСУ та мужні оборонці нашого міста та адміністрація СумДУ»…

… Проблему з іноземними студентами, які застрягли у містах прицільної уваги російських агресорів, таких як Харків, Суми, Чернігів, було справді вирішити непросто.

Наприклад, індійські студенти із СумДУ записали відеозвернення до влади своєї країни із закликом до негайної евакуації. Цей запис опублікувала низка відомих медіа. Про проблему дізналися, але до її розв'язання було далеко.

Записали своє звернення й студенти з Нігерії.

Посольство Індії в Україні заявило, що в «Полтаві дислокується команда Посольства Індії для координації безпечного проходження індійських студентів, які застрягли в Сумах, до західних кордонів через Полтаву». Студентам порадили бути готовим до виїзду в найкоротші терміни. І справді на початку березня іноземці розмістилися в автобусах, але виїзд довелося відкласти через обстріли гуманітарного коридору. Після тривалих переговорів перший гуманітарний коридор було відкрито. 12 автобусів з індійськими прапорами очолив автомобіль товариства «Червоного Хреста». Студенти дісталися до Полтави, а звідти почали свій довгий шлях за кордон. Автобуси вивезли понад 600 іноземців.

Як повідомляє видання «Новини» Сумського держуніверситету, «після зустрічей в аеропорту студенти та їх батьки ділилися з кореспондентами своїми емоціями, а також говорили про плани на майбутнє. Евакуйовані громадяни, однак, прагнуть швидше повернутися до навчання в Україні: «Якщо я зможу повернутися в Україну вчитися, я це зроблю. Я там живу три роки. Це мій другий дім», – розповіла одна за студенток».

Як розповідають «Новини», подібний шлях додому випав і 26 кенійським студентам, які перебували в гуртожитках СумДУ, коли розпочалася війна... Ситуацію ускладнювало те, що в Україні немає посольства Кенії, є лише консульство. Тож студенти виїхали з міста в гуманітарних коридорах і станом на 15 березня все ще перебували в Угорщині. Деяким поталанило більше, вони вже повернулася додому й готуються до продовження навчання в дистанційному форматі. Більшість бажає швидше повернутися в Україну та продовжити навчання.

А декому й не дуже хотілося виїжджати

У гуртожитках Сумського національного аграрного університету залишалися близько 500 студентів. 170 з них – іноземні. Як повідомив проректор з наукової роботи СНАУ Юрій Данько, це громадяни Китаю, Намібії, Гани, Туркменистану. І повертатися додому вони не поспішають. Університет виходив на зв'язок із посольствами. Домовлялися про безпечні коридори, але їх усе не було. І робили все, щоб у молоді були їжа і вода.

Підключилися випускники, а оскільки університет аграрний, то це значною мірою фермери. Вони швидко налагодили доставку продуктів. Привозили картоплю, макарони, м'ясо. Два десятки корів забезпечували молоком.

І студенти – свої й іноземні – «проходили практику»: патрали курей, робили заготовки, тушонку. Викладачі теж постійно допомагали. Ночували зі студентами в укриттях, готували вдома їжу і приносили в гуртожитки.

… І нарешті, як розповідав потім «Світу» Юрій Данько, усі разом дочекалися, що російські війська відступили, а в університеті відновилося дистанційне навчання.

В одній з наукових лабораторій Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Інформацію про будні університетів та наукових установ у час війни збирають і готують до друку журналісти «Світу» Фото в номері – з відкритих джерел. Автор картини у центрі колажа на 1-й стор. – художник Володимир Слєпченко

СВІТ

Голова редакційної колегії —
президент НАН України академік Анатолій ЗАГОРОДНІЙ

Головний редактор —
Лариса ОСТРОЛУЦЬКА

Індекс газети «Світ» — 40744

ЗАСНОВНИК:
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РЕЄСТРАЦІЙНЕ СВІДОЦТВО:
КВ No24830-14770ПР від 5 травня 2021 р.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
03056, Київ, проспект Перемоги, 37.
тел.: (044) 204-93-39, (097) 270-50-89
hazeta_svit@ukr.net
http://svit.kpi.ua

Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій

Зам.

Газету віддруковано у ТОВ «Прес Корпорейшн Лімітед»